

Ofte stilte spørsmål om salær

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	3
2	Fengslinger	3
2.1	Salær der det er begjært fengsling og tilståelsesak.....	3
2.2	Innlevering av salæroppgave i fengslingsaker	4
2.3	Honorar hvor forsvarer er oppnevnt både ifm. varetekt og hovedforhandling.....	4
2.4	Honorar for siste fengslingsperiode forut for domsavsigelsen	4
2.5	Honorar ved hasteoppnevning	4
2.6	Fengselsbesøk i kjelleren i tinghuset i anledning fengslingen.....	5
2.7	Oppfølging av klienten før første fengslingsmøte.....	5
2.8	Særskilt honorar for merarbeid som følge av KK?	6
2.9	Grunnlaget for skjønnsmessig honorering i fengslingsaker.....	6
2.10	Dekning av utgifter m.m. til forsvarer og tolk ved fengselsbesøk utenfor rettskretsen	6
2.11	Advokatskifte.....	8
2.12	Fakturering av telefonsamtaler	8
3	Hovedforhandling.....	8
3.1	Advokatskifte.....	8
3.2	Salær til forsvarer/bistandsadvokat som bistår flere klienter under hovedforhandlingen	9
3.3	Salær til bistandsadvokaten for arbeid med søknad om voldsoffererstatning.....	9
3.4	Salær til forsvarer/bistandsadvokat ved særskilt domsavsigelse	9
4	Utsatt/avlyst rettsmøte eller bortfalt oppdrag	9
4.1	Salærforskriften § 11	9
4.2	Tolkens oppdrag bortfaller, men rettsmøtet avholdes	10
4.3	Rettsmøtet avvikles i løpet av kortere tid enn planlagt – honorar til tolk/advokat.....	11
4.4	Utsettelse - § 11-honorar i tillegg til stykkpris?	11
4.5	Salær ved utsatte/avlyste rettsmøter etter at rett er satt	12
5	Anke.....	12
5.1	Salærbehandling i silingsaker for lagmannsretten	12
5.1.1	Straffesaker	12

5.1.2	Sivile saker	13
5.1.3	Rettsgebyr ved anke over beslutninger etter salær- og stykkprisforskriften.....	13
6	Ventetid/reisetid – salærforskriften § 8.....	13
6.1	Honorering av ventetid	13
6.1.1	Ventetid ifm. sikkerhetskontroll og tidlig oppmøte til rettsmøter.....	13
6.1.2	Forlengelse av rettsmøtet for å besvare spørsmål fra skoleklasser	13
6.1.3	Godtgjørelse til salærberettiget som utnytter reise- eller ventetiden til inntektsgivende arbeid	14
6.1.4	Honorering for ventetid mellom hovedforhandling og domsavsigelse	14
7	Utgifter	14
7.1	Dekning av reiseutgifter ved hjemmekontor	14
7.2	Bruk av drosje ved fengselsbesøk	14
7.3	Skriftlig oversettelse av dommer	15
7.4	Utgifter ved bruk av egen bil og el-bil	15
7.5	Utgifter til kopiering og utskrift av elektroniske dokumenter	16
8	Diett.....	17
9	Tolk.....	17
9.1	Forberedelser for tolken	17
9.2	Tolkebistand ved legebesøk i fengselet	18
10	Advokatassistenters arbeid	18

1 Innledning

I dette dokumentet har Oslo tingretts Salærgruppe samlet ofte stilte spørsmål om salær. Mange av problemstillingene er ikke avklart i høyere rettsinstanser. Det tas derfor forbehold om endringer. Svarene som gis i dokumentene binder ikke dommeren i den konkrete saken.

Hvor problemstillingene både gjelder forsvarere og bistandsadvokater, har vi benyttet fellesbetegnelsen "advokat", mens hvor problemstillingene kun gjelder forsvarere er "forsvarer" benyttet.

Salærforskriften med kommentarer er lagt ut på lovdata, mens stykkprisforskriften med kommentarer finner du her: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/dok/rundskriv/2005/rundskriv-g13-05.html?id=440343>.

2 Fengslinger

2.1 Salær der det er begjært fengsling og tilståelsessak

Spørsmål: I et rettsmøte til behandling av begjæring om varetektsfengsling blir det både avsagt fengslingskjennelse og tilståelsesdom. Skal forsvarer både ha stykkpris for fengslingsmøtet og for tilståelsessaken?

Svar: Problemstillingen er ikke løst i salær- eller stykkprisforskriften.

I rundskriv G-13/05 heter det:

For det tilfellet at spørsmål om fengsling (førstegangs- eller forlengelsesfengsling) og tilståelsessak behandles i samme rettsmøte, skal betaling for slikt rettsmøte, samt forarbeid og etterarbeid til slikt rettsmøte, betales etter reglene i salærforskriften.

I LA-2014-76877 kom lagmannsretten til at forsvarer hadde krav på to stykkpriser -for tilståelsessaken og for fengslingssaken i en sak der tingretten hadde behandlet spørsmålet om tilståelsesdom og fengsling i *to suksessive rettsmøter*. Det fremgår av kjennelsen at fengslingsbegjæringen ble behandlet umiddelbart etter tilståelsessaken. Det var nok derfor en ren formalitet at det var to rettsmøter.

Salærgruppen mener vi er mest på linje med kjennelsen fra Agder ved å innvilge stykkpris for fengsling og for tilståelsessak, selv om begjæringene behandles i samme rettsmøte.

Turnusforsvarer får tunusgodtgjørelse ved fengsling i tillegg til stykkprisen i tilståelsessak.

Spørsmål: Som over. Har turnusforsvarer krav på turnushonoraret i tillegg til salær etter medgått tid?

Svar: Problemstillingen er ikke løst i salær- eller stykkprisforskriften. I mangel av avklaring i regelverket mener Salærgruppen at turnusforsvarer har krav på turnushonoraret.

2.2 Innlevering av salæroppgave i fengslingsaker

Spørsmål: Noen forsvarere sender salæroppgave for fengslingsmøtet og den etterfølgende fengslingsperioden, mens andre sender oppgave for fengslingsmøtet og den forutgående fengslingsperioden. Hva er riktig?

Svar: Rettslig er ingenting til hinder for den ene eller andre fremgangsmåten, og begge fremgangsmåter aksepteres. Dersom behandlende dommer ikke har tilstrekkelig informasjon til å vurdere arbeide som ikke er gjort vedkommendes fengslingsperiode, kan det begrunne retur av oppgaven med anmodning om at arbeidet kreves under et annet fengslingsaksnummer.

2.3 Honorar hvor forsvarer er oppnevnt både ifm. varetekt og hovedforhandling

Spørsmål: Når en tiltalt sitter varetektsfengslet til hovedforhandlingen, arbeider forsvareren under to oppnevninger – varetektsoppnevning etter straffeprosessloven § 98 og hovedforhandlingsoppnevning etter straffeprosessloven § 97. Hvordan honoreres arbeidet?

Svar: Dersom begge oppdrag honoreres med stykkpris, oppstår ikke noe problem mht. grensdragning mellom oppdragene. Stykkprisen for fengslingsaken (hvor forsvarer etter stykkprisforskriften § 9 bl a. godtgjøres med 0,15 ganger salærsatsen pr. dag) fortsetter å løpe til domfelte overføres til soning. Dersom et eller begge oppdrag honoreres etter medgått tid, må det foretas en konkret grensdragning mellom oppdragene ut fra hva som naturlig hører under de respektive oppnevningene, se departementets kommentar til stykkprisforskriften § 11 første ledd i rundskriv G-13/05.

2.4 Honorar for siste fengslingsperiode forut for domsavsigelsen

Spørsmål: Hvis en forsvarer krever dekket salær på grunnlag av varetekten for perioden fra siste fengsling og frem til domsavsigelsen, skal han da få dekket dette ved domsavsigelsen eller må han vente til neste fengslingsmøte/soningsoverføring med å sette frem salærkrav?

Svar: Problemstillingene er ikke løst i salær- eller stykkprisforskriften. Det er rettslig er det adgang til begge deler.

Spørsmål: Hvis forsvarer får arbeidet dekket ved domsavsigelsen, skal kravet sendes på saksnummeret for hovedforhandlingen eller siste fengsling?

Svar: Problemstillingene er ikke løst i salær- eller stykkprisforskriften. Salærgruppen mener det er mest naturlig at salærkravet sendes på saksnummeret for siste fengsling.

2.5 Honorar ved hasteoppnevning

Spørsmål: Politiet har oppnevnt forsvarer utenom rettens åpningstid (hasteoppnevning) etter reglene i straffeprosessloven § 98 første ledd, jf. påtaleinstruksen kap. 9A. Deretter fremmer forsvarer krav om

dekning etter medgått tid for perioden forut for første fengslingsmøte, i tillegg til stykkprisen for dette rettsmøtet. Har forsvarer krav på dette?

Svar: Arbeid som forsvarer utfører etter hasteoppnevning, faller utenfor stykkprisforskriften og skal godtgjøres etter salærforskriften (medgått tid). Det må imidlertid foretas en konkret grensedragnings mellom hva som anses som arbeid under hasteoppnevningen og hva som anses som forberedelse til fengslingsmøtet, se LB-2008-40156.

Det samme gjelder hvis det er retten som har foretatt oppnevningen etter straffeprosessloven § 98 første ledd.

Forsvarer har ikke krav på 0,15 ganger salærsatsen pr. dag før retten har besluttet varetektsfengsling.

Spørsmål: Politiet har oppnevnt forsvarer utenom rettens åpningstid (hasteoppnevning) etter reglene i straffeprosessloven § 98 første ledd, jf. påtaleinstruksen kap. 9A. Deretter får den samme forsvareren vedkommende siktet som turnusforsvarer. Har forsvarer krav på honorar for fengslingen i tillegg til turnushonoraret?

Svar: Dersom forsvareren anses å være siktedes valgte forsvarer i og med hasteoppnevningen, vil forsvarer ha krav på fengslingshonorar i tillegg til turnushonoraret. Dersom forsvarer derimot ikke anses å være siktedes valg, men at forsvareren opptrer som turnusforsvarer i fengslingen, vil forsvarer bare ha krav på turnushonoraret.

2.6 Fengselsbesøk i kjelleren i tinghuset i anledning fengslingen

Spørsmål: Forsvarer har møte med klienten i kjelleren i anledning fengslingsmøtet. Kan dette anses som et fengselsbesøk?

Svar: Salærgruppen mener begrepet "fengselsbesøk" i stykkprisforskriften § 9 må tolkes utvidende til også å gjelde besøk i kjelleren i tinghuset. Slik salærgruppen ser det, er det ikke grunn til å skille mellom forsvarers besøk i kjelleren og i fengselet, slik at forsvarer må kunne velge om besøket gjennomføres her eller der. Det blir ingen ekstra utgift for det offentlige fordi gjennomførte fengselsbesøk honoreres med stykkpris med inntil 1 (2) time pr påbegynte periode av 14 dager.

2.7 Oppfølging av klienten før første fengslingsmøte

Spørsmål: Har forsvarer krav på stykkpris med 0,15x salærsatsen for hver dag klienten er i arresten før første fengslingsmøte?

Svar: Stykkprisforskriften § 9 siste ledd bestemmer at «Hver dag i varetektsperioden betales med 0,15 ganger den offentlige salærsats». Etter sin ordlyd gjelder bestemmelsen i varetektsperioden. Før første fengslingsmøte er klienten pågrepet, ikke varetektsfengslet. Salærgruppen mener bestemmelsen må forstås etter sin ordlyd. Forsvarers bistand før første fengslingsmøte honoreres derfor med stykkprisen etter § 9 første ledd.

En eventuell hasteoppnevning etter straffeprosessloven § 98 første ledd honoreres etter medgått tid.

2.8 Særskilt honorar for merarbeid som følge av KK?

Spørsmål: En forsvarer er oppnevnt og mottar stykkpris i fengslingsperioden. Etter at fengslingsperioden er over, og tiltalebeslutning er tatt ut, sender forsvarer arbeidsoppgave til retten med krav om godtgjørelse time for time for arbeid med gjennomgang av kommunikasjonskontrollmateriale. Dette arbeidet ble utført i fengslingsperioden. Kan forsvarer kreve dette dekket i tillegg til stykkpris?

Svar: Nei. Forsvarer kan kreve stykkpris etter stykkprisforskriften § 9 eller skjønnsmessig honorering etter forskriften § 11 – ikke begge deler. Forskriften gir ikke adgang til skjønnsmessig honorering i tillegg til stykkpris.

Spørsmål: Faktum som ovenfor, og hvor retten avslår kravet om skjønnsmessig godtgjørelse i tillegg til stykkpris. Forsvarer ber deretter retten honorere arbeidet med gjennomgang av kommunikasjonskontrollmaterialet som forberedelse til hovedforhandling. Er det adgang til å honorere kravet?

Svar: Det følger av salærforskriften § 3 første ledd at forsvarer bare har krav på salær fra det tidspunkt han er oppnevnt. I dette tilfellet gjelder kravet arbeid som er utført i fengslingsperioden, og i tid før vedkommende ble oppnevnt som forsvarer til hovedforhandling. Kravet skal derfor i utgangspunktet avslås.

Salærgruppen mener imidlertid at retten må foreta en konkret vurdering. Dersom arbeidet anses å være ”rimelig og nødvendig” forberedelse til hovedforhandlingen”, jf salærforskriften § 7, bør arbeidet honoreres når hovedforhandlingsoppnevningen foreligger - ut fra tanken om at forsvarer uansett vil kunne gjøre arbeidet om igjen og deretter kreve betaling.

2.9 Grunnlaget for skjønnsmessig honorering i fengslingssaker

Spørsmål: Hvilket arbeid skal medregnes når en forsvarer ber om salær etter medgått tid i en fengslingssak?

Svar: Stykkprisforskriften § 11 annet ledd bestemmer at i saker hvor stykkprisen består av flere komponenter, legges den samlede stykkprisen til grunn ved bedømmelsen av hvorvidt faktisk timebruk overstiger stykkprisen med 50%. I fengslingssaker medfører dette at stykkprisbestandene for bistand ved fengslingsmøter, herunder bistand i forbindelse med anke, bistand i varetektsperioden (0,15-satsen, jf. § 9 fjerde ledd) og bistand i forbindelse med besøk i fengselet (en eller to timer, jf. § 9 fjerde ledd) utgjør den samlede stykkprisen, se nærmere kommentarene til § 11 annet ledd i rundskriv G-13/05. Merk at hver fengslingsperiode utgjør én sak i relasjon til skjønnsmessig honorar, jf. Rt-2007-1717.

2.10 Dekning av utgifter m.m. til forsvarer og tolk ved fengselsbesøk utenfor rettskretsen

Spørsmål: Forsvareren tilhører rettskretsen, men siktede sitter i varetekt utenfor rettskretsen. Kan en forsvarer kreve dekket utgifter til reise, kost- og fraværsgodtgjøring når siktede sitter varetektsfengslet utenfor rettskretsen?

Svar: Ja, det tilstås fraværsgodtgjøring for den reisetiden som medgår for forsvarer til å oppsøke siktede i fengsel til nødvendige samtaler selv om siktede sitter varetektsfengslet utenfor rettskretsen, jf salærforskriften § 8 første ledd.

Utgifter som påløper ved slikt fravær, f eks utgifter til reise, overnatting og kostgodtgjørelse, skal ikke honoreres etter salærforskriften, men utbetales i henhold til statens reiseregulativ, jf salærforskriften § 8 femte ledd. I statens reiseregulativ pkt 9.2.9 § 9 heter det at kostgodtgjørelse ikke tilstås for reiser under 15 km. Når det ikke er mulig/hensiktsmessig – med bakgrunn i oppdragets karakter – å innta måltidet på eget arbeidssted, kantine, personalrom, spiserom og lignende, kan legitimerede utgifter til kost likevel dekkes etter tidsintervallene og satsene i statens reiseregulativ.

Spørsmål: En advokat med kontor i Oslo er oppnevnt som forsvarer i fengslings sak i Stavanger tingrett. Bostedsforbeholdet er *ikke* opphevet. Kan forsvarer kreve fraværsgodtgjøring for den reisetid som medgår til å oppsøke siktede i fengsel i Stavanger?

Svar: Hvis bostedsforbeholdet ikke er opphevet, regnes fraværsgodtgjøring og dekning av reiseutgifter som om advokaten hadde hatt kontorsted på "rettsstedet", dvs. domstolens faste rettssted, jf. Rt-1994-1160 og Rt-1996-1770. Bakgrunnen er at det offentlige ikke skal bære merutgiften ved at det velges en advokat utenfor rettskretsen.

Oslo-advokaten likestilles med en Stavanger-advokat hva gjelder dekning av reiseutgifter og fraværsgodtgjøring til fengsel *utenfor* rettskretsen. Dette innebærer altså at: Der bostedsforbeholdet ikke er opphevet, regnes reisefraværet fra rettskretsen til fengselet – enten fengselet ligger innenfor eller utenfor rettskretsen.

Spørsmål: En forsvarer krever fraværsgodtgjøring fra kontoradressen i Oslo i forbindelse med at han skal meddele fengslingskjennelsen etter at saken er avgjort ved kontorforretning i Oslo tingrett. Siktede sitter i varetekt utenfor rettskretsen. Har forsvarer krav på dekning av reiseutgifter og reisefravær?

Svar: Ja. Fraværsgodtgjøring gis etter salærforskriften § 8 og reiseutgiftene iht. Statens reiseregulativ. Dette gjelder også om siktede er varetektsfengslet utenfor rettskretsen, jf. pkt. 8.4. i kommentaren til salærforskriften. Forsvarer gis derfor fraværsgodtgjøring fra kontoret i Oslo til fengselet selv om bostedsforbeholdet ikke er opphevet.

Om meddelelser av fengslingskjennelsen heter det i Oslo tingretts rundskriv OTIR 2008/01:

Det vises til inngåtte avtale med representanter for forsvarerne om at de kan påta seg å meddele kjennelsen til siktede når saken er avgjort ved kontorforretning. Hvis siktede både har samtykket til kontorforretning og fengsling gis det godtgjørelse for en ekstra halvtime for å meddele denne på telefon, eller ved neste fengselsbesøk. I de tilfellene siktede samtykker til kontorforretning, men ikke til fortsatt fengsling vil du få dekket en telefonkonferanse, eller et fengselsbesøk på inntil en time for å meddele kjennelsen. Godtgjørelse for å meddele kjennelsen dekkes utenom stykkprisforskriften. Eventuell reise til fengslet dekkes også iht. salærforskriften § 8. Regningen for tolk som benyttes for å meddele kjennelsen sendes Oslo tingrett.

2.11 Advokatskifte

Se pkt. 3.1

2.12 Fakturering av telefonsamtaler

Spørsmål: Kan forsvarer/bistandsadvokat fakturere 15 minutter for hver (kortere) telefonsamtale?

Svar: Det er alminnelig praksis å avrunde arbeidet til nærmeste kvarter. Dette gjelder imidlertid ikke unntaksfritt. I LB-2004-20391 uttalte lagmannsretten det ikke rutinemessig kan aksepteres at telefonsamtaler oppføres med 15 minutter. Det må vurderes ut fra de konkrete omstendighetene. Lagmannsretten var enig med "advokaten i at det i en del tilfeller vil være slik at samtalen fører til avbrudd eller merarbeid tilsvarende 15 minutter, men dette er langt fra alltid situasjonen, og - for så vidt det gjelder utgående samtaler - har advokaten anledning til å organisere arbeidet slik at dette unngås." (I saken hadde advokaten ført 41 samtaler med 15 minutter på hver).

Det innebærer at dersom advokaten har salærført mange telefonsamtaler med 15 minutter på hver, kan det være grunnlag for i stedet å fastsette en rundsum for denne delen av arbeidet.

3 Hovedforhandling

3.1 Advokatskifte

Spørsmål: En advokat byttes ut før eller under hovedforhandling. Hvordan skal de to advokatene honoreres?

Svar: Begge advokater skal honoreres etter salærforskriften, jf. stykkprisforskriften § 3 annet ledd første punktum med kommentarer i rundskriv G-13/05.

Salærforskriften § 12 første ledd bestemmer at det som hovedregel skal foretas skjønsmessig avkortning i den nye advokatens salær, slik at det offentlige ikke får merutgifter som følge av byttet. I utgangspunktet skal avkortningen svare til det arbeid som er utført før skiftet fant sted. For en nærmere redegjørelse vises til kommentarene til § 12 som er lagt ut på Lovdata sammen med forskriften. Se også problemstillingen nedenfor om honorar etter § 11 femte ledd for den advokaten som er skiftet ut.

Spørsmål: Tilsvarende som ovenfor; hvordan honoreres forsvarerne i fengslingsaker?

Svar: Begge forsvarere honoreres etter stykkpris og det foretas ingen avkortning, jf. stykkprisforskriften § 3 annet ledd annet punktum med kommentarer i rundskriv G-13/05. Dette vil si at dersom en advokat overtar for en annen i en fengslingsperiode, vil den advokaten som mister sitt oppdrag få 0,15 ganger salærsatsen pr. dag t.o.m siste dag han gjør tjeneste i saken, mens den advokaten som overtar fra samme dag får 0,15 ganger salærsatsen pr. dag, jf. stykkprisforskriften § 9 fjerde ledd med kommentar i rundskriv G-13/05.

3.2 Salær til forsvarer/bistandsadvokat som bistår flere klienter under hovedforhandlingen

Spørsmål: Forsvarer/bistandsadvokat representerer flere tiltalte/fornærmede under hovedforhandlingen. Har advokaten krav på stykkpris for hver klient?

Svar: Spørsmålet om salær til forsvarer/bistandsadvokat reguleres av stykkprisforskriften § 2 tredje ledd. Saken regnes som én sak, og betales med én stykkpris. Dersom vilkårene i stykkprisforskriften § 11 første ledd er oppfylt, fastsettes hele salæret etter medgått tid etter salærforskriften.

3.3 Salær til bistandsadvokaten for arbeid med søknad om voldsoffererstatning

Spørsmål: Retten har tilkjent erstatning/oppreisning til fornærmede. Bistandsadvokaten sender søknad til Kontoret for voldsoffererstatning i etterkant av hovedforhandlingen. Hva har bistandsadvokaten krav på i salær?

Svar: Bistand under hovedforhandlingen reguleres av stykkprisforskriften § 10, som innebærer at bistanden som hovedregel betales som stykkpris. Arbeid med søknad om voldsoffererstatning/klage på avslag betales etter reglene i salærforskriften (ikke ettarbeid som del av stykkpris), jf. departementets merknader til stykkprisforskriften § 10 i rundskriv G-2005-13.

3.4 Salær til forsvarer/bistandsadvokat ved særskilt domsavsigelse

Spørsmål: Forsvarer/bistandsadvokat innkalles til særskilt domsavsigelse i sak som var omfattet av stykkprisforskriften. Har vedkommende krav på særskilt salær for dette rettsmøtet?

Svar: Stykkprisforskriften § 7 femte ledd sier at forsvarer har krav på særskilt godtgjørelse etter salærforskriften. Bistandsadvokaten har ikke krav på særskilt godtgjørelse, jf. Rt-2011-1086. Høyesterett kom videre til at der bostedsforbeholdet er opphevet, vil bistandsadvokaten ha krav på fraværsgodtgjørelse og dekning av utgifter for å kunne delta på domskonferanse. Krav på dekning av slike kostnader skal ikke avgjøres etter stykkprisforskriften, men reguleres av salærforskriften §§ 8 og 9.

4 Utsatt/avlyst rettsmøte eller bortfalt oppdrag

4.1 Salærforskriften § 11

Salærforskriften § 11 lyder:

§ 11. Utsettelse eller bortfall av rettsmøte/ oppdrag

Ved avlysning eller utsettelse av rettsmøte eller fylkesnemndsmøte ytes salær med tre ganger den offentlige salærsats pr. dag for de to første dagene av møtets beregnede varighet.

Ved avlysning eller utsettelse av rettsmøte eller fylkesnemndsmøte med beregnet varighet utover to dager, kan den salærberettigede etter særskilt søknad tilstås godtgjøring med to ganger den offentlige salærsats pr. dag fra og med dag tre, forutsatt at vedkommende har som hovedbeskjeftigelse å utføre oppdrag som advokat, sakkyndig eller tolk, og kan dokumentere at andre oppdrag ikke kan tre i stedet for det som er bortfalt.

Ved avlysning eller utsettelse av rettsmøte eller fylkesnemndsmøte med beregnet varighet utover to uker, kan den salærberettigede etter særskilt søknad tilstås skjønnsmessig godtgjøring fra og med dag tre, forutsatt at vedkommende har som hovedbeskjeftigelse å utføre oppdrag som advokat, sakkyndig eller tolk og kan dokumentere at andre oppdrag ikke kan tre inn i stedet for det som er bortfalt.

Ved utsatt eller avlyst rettsmøte eller fylkesnemndsmøte kan advokater og sakkyndige etter en konkret vurdering tilstås særskilt godtgjøring for nødvendige forberedelser til møtet.

Dersom et rettsmøte eller fylkesnemndsmøte avholdes, men oppdraget bortfaller, skal den salærberettigedes godtgjøring for de to første dagene tilsvare godtgjøring for møtets faktiske varighet. For møter med beregnet varighet utover to dager skal den salærberettigedes godtgjøring fra og med dag 3 beregnes etter reglene i annet til tredje ledd.

Første, annet, tredje og femte ledd gjelder kun ved utsettelse, avlysninger eller bortfall som skjer tre virkedager eller færre før møtets første dag.

4.2 Tolkenes oppdrag bortfaller, men rettsmøtet avholdes

Spørsmål: En tolk er bestilt for to dager, men dimitteres etter ti minutter, fordi det ikke er behov for tolk eller det er behov for tolking i et annet språk. Rettsmøtet avvikles i løpet av en dag. Hvilken godtgjørelse skal den dimitterte tolken ha?

Svar: Tolken skal ha godtgjørelse for rettsmøtets faktiske varighet, dvs. for en dag, jf. salærforskriften § 11 femte ledd.

Spørsmål: Hvordan dekkes en tolks salær når tolken er innkalt til fengslingsmøte og oppdraget bortfaller, fordi fengslingsspørsmålet i stedet avgjøres ved kontorforretning?

Svar: Kontorforretning er et rettsmøte. Tolken har derfor krav på salær for rettsmøtets faktiske varighet, jf. salærforskriften § 11 femte ledd, som settes til 1 time, jf. salærforskriften § 2 annet ledd, fjerde punktum.

Spørsmål: En tolk er bestilt for fem dager, men dimitteres etter ti minutter, fordi det ikke er behov for tolk eller det er behov for tolking i et annet språk. Rettsmøtet varer i fem dager. Hvilken godtgjørelse skal den dimitterte tolken ha?

Svar: Tolken skal ha godtgjørelse for rettsmøtets faktiske varighet for de to første dagene, dvs. fullt ut for to dager, jf. salærforskriften § 11 femte ledd første punktum. For dag tre og utover skal tolken honoreres dersom vilkårene i salærforskriften § 11 annet eller tredje ledd er oppfylt, jf. femte ledd annet punktum. Det bør i slike tilfeller ikke stilles for strenge krav til dokumentasjon for inntektsbortfall, og en egenerklæring fra tolken bør være tilstrekkelig.

Spørsmål: En tolk er bestilt for fem dager, men dimitteres etter ti minutter fordi det ikke er behov for tolk, eller det er behov for tolking i et annet språk. Rettsmøtet avvikles i løpet av en dag. Hvilken godtgjørelse skal den dimitterte tolken ha?

Svar: For de to første dagene skal tolken ha godtgjørelse for rettsmøtets faktiske varighet, dvs. for én dag, jf. salærforskriften § 11 femte ledd første punktum. Det kan synes noe uklart om ordlyden i femte ledd annet punktum er ment å gi adgang til å honorere for dag tre til fem. Departementet kan ikke ses å ha tatt standpunkt til denne problemstillingen. Salærgruppen mener at regelen kommer til anvendelse, slik at tolken honoreres dersom vilkårene i salærforskriften § 11 annet eller tredje ledd er oppfylt. Vi viser til at tolken vil honoreres tilsvarende dersom rettsmøtet var avlyst eller utsatt etter første til tredje ledd.

4.3 Rettsmøtet avvikles i løpet av kortere tid enn planlagt – honorar til tolk/advokat

Spørsmål: En tolk er bestilt for et bestemt tidsrom, men rettsmøtet avvikles i løpet av kortere tid. Skal tolken ha godtgjøring for den lediggjorte perioden?

Svar: Spørsmålet reguleres ikke av salærforskriften. Oppdraget kan ikke sies å være ”bortfalt” iht. salærforskriften § 11 femte ledd når oppdraget er utført, men på kortere tid pga. hurtigere saksavvikling. Som følge av at tolken er bestilt for en lengre periode, mener imidlertid gruppen at det er adgang til å honorere tolken etter en kontraktsrettslig/bestillingsrettslig synsvinkel (avsavns godtgjørelse). Avgjørende i så måte er hvorvidt tolken utførte eller kunne utføre inntektsgivende arbeid i den lediggjorte rettsmøtetiden. Ved bortfall av lengre rettsmøter, har tolken en tapsbegrensningsplikt.

Spørsmål: En hovedforhandling er berammet for et bestemt tidsrom, tiltalte erkjenner alt og saken er over på kortere tid. Er det adgang til å gi advokaten avsavns godtgjørelse for de lediggjorte dagene?

Svar: Spørsmålet reguleres ikke av salærforskriften, jf. ovenfor om situasjonen for tolker. Gruppen mener at advokaten ikke har krav på avsavns godtgjørelse. Det vises til at tolken ”bestilles” for et bestemt tidsrom, mens advokatene oppnevnes for saken som sådan. Når en advokat påtar seg et slikt oppdrag, må han forvente at oppdraget kan ta kortere tid. Videre kan advokaten i større grad enn tolken gjøre annet inntektsgivende arbeid.

4.4 Utsettelse - § 11-honorar i tillegg til stykkpris?

Spørsmål: En hovedforhandling utsettes, og gjennomføres på et senere tidspunkt. Har advokaten krav på særskilt salær etter salærforskriften § 11 for det bortfalte rettsmøtet eller beregnes hele oppdraget med stykkpris?

Svar: Det følger av stykkprisforskriften § 2 annet ledd annet punktum at salær etter salærforskriften § 11 kommer i tillegg til stykkprisbetalingen. For det bortfalte rettsmøtet har advokaten dermed krav på salær etter salærforskriften § 11 første og andre ledd, og for forberedelser etter en konkret vurdering, jf. fjerde ledd. Når hovedforhandling så avholdes tilkommer advokaten full stykkpris for denne.

Spørsmål: Når advokaten har krav på salær i tillegg til stykkpris, kan advokaten kreve salær ved utsettelse eller må advokaten vente til hovedforhandlingen er gjennomført?

Svar: Advokaten bør ha krav på å få utbetalt salær etter salærforskriftens § 11 første og annet ledd ved utsettelsen. Advokaten har ikke krav på å få utbetalt godtgjørelse for forberedelsen til den utsatte hovedforhandlingen etter § 11 fjerde ledd. Utbetalingen av denne godtgjørelsen regnes som forskudd, og reglene om forskuddsbetaling i salærforskriften § 6 gjelder ikke i stykkprissaker, jf. Rt-2006-1327.

Det må allikevel være anledning til å dekke slik godtgjørelse ved utsettelsen, dersom ikke den dommer som gjennomfører hovedforhandlingen, av særlige grunner, bør vurdere kravet. Det antas at de fleste dommere i Oslo tingrett behandler forskuddskravet allerede etter den utsatte hovedforhandlingen. Salærgruppen mener at denne praksis kan opprettholdes, dersom ny hovedforhandlingen først kommer opp etter lang tid eller det ikke er klart når den kan berammes. Dommeren bør derfor avklare dette før kravet vurderes.

4.5 Salær ved utsatte/avlyste rettsmøter etter at rett er satt

Spørsmål: Hovedforhandlingen utsettes umiddelbart etter at rett er satt (f.eks. fordi tiltalte ikke har møtt). Saken skulle vart i 1 dag. Hvordan skal advokat/tolken honoreres?

Svar: Salærforskriften § 11 gjelder der det ikke avholdes et rettsmøte. Salærforskriften § 11 kommer derfor ikke til anvendelse, jf. Rt-2015-78. Utsettes hovedforhandlingen etter at rett er satt, faller dette inn under stykkprisforskriften § 7. Tolken godtgjøres for rettsmøtets faktiske varighet, alternativt etter en kontraktsrettslig/bestillingsrettslig synsvinkel.

5 Anke

5.1 Salærbehandling i silingssaker for lagmannsretten

5.1.1 Straffesaker

Spørsmål: Dommen ankes. Lagmannsretten nekter anken fremmet. Hva har advokaten krav på i salær, og hvor skal salærkravet sendes?

Svar: Utarbeidelse av anke er å anse som etterarbeid til tingrettssaken. Salærkravet for utført etterarbeid sendes tingretten, jf. salærforskriften § 4.

Det honoreres i medhold av salærforskriften § 10. Etter bestemmelsens første ledd får den salærberettigede dekket to timers nødvendig og faktisk utført etterarbeid (herunder vurdering av anke og eventuelt utferdigelse av ankeerklæring) i den enkelte sak. I de fleste saker vil etterarbeidet ikke overstige 1-2 timer og fanges da opp av første ledd. I større og mer kompliserte saker vil 2 timer ikke være tilstrekkelig. I disse sakene skal det gis godtgjøring etter bestemmelsens annet ledd for det faktisk utførte etterarbeidet. Det samme vil gjelde i større sivile saker.

Spørsmål: En silingssak kan først bli nektet i lagmannsretten, denne avgjørelsen kan ankes til Høyesterett som opphever og ny silingsbeslutning i lagmannsretten bestemmer så at saken skal fremmes. Hva da med advokatsalæret?

Svar: Som over. Alt etterarbeidet er å anse som etterarbeid til tingrettssaken. Advokatenes arbeidsoppgaver skal derfor til tingretten for avgjørelse og utbetaling. Først når anken er besluttet fremmet, begynner taksameteret å løpe hos lagmannsretten.

5.1.2 Sivile saker

I sivile saker (med fri sakførrelse) fremholdt departementet i sitt brev at dette var mer komplisert, så dette er i dag et uavklart spørsmål. Det eneste vi har å holde oss til er dermed salærforskriften § 4 om at den som har saken, skal fastsette salær.

5.1.3 Rettsgebyr ved anke over beslutninger etter salær- og stykkprisforskriften

Straffesaker – herunder private straffesaker – er gebyrfri. Dette gjelder også saker med nær tilknytning til straffesaker, så som anke over søknad om bostedsforbehold etter salærforskriften § 9, når søknaden fremmes *før* hovedforhandlingen, jf. Rt-2004-831.

Enkelte avgjørelser med tilknytning til straffesaker er allikevel gebyrpliktige. Dette gjelder for de første anke over avgjørelser etter salær- og stykkprisforskriften. Anke over avslag på søknad om bostedsforbehold, når søknaden fremsettes *under* eller *etter* hovedforhandlingen, er også gebyrpliktig. Det vises til LB-2009-15255 og LB-2008-4845.

6 Ventetid/reisetid – salærforskriften § 8

6.1 Honorering av ventetid

Fra 1. januar 2017 er det **halv salærsats for reise- og annet fravær** (f.eks. pauser i retten og ventetid ifm. fengselsbesøk).

Halv salærsats refererer til full salærsats, også for tolker (når salærsatsen er 1020 kroner, er halv sats 510 kroner).

6.1.1 Ventetid ifm. sikkerhetskontroll og tidlig oppmøte til rettsmøter

Spørsmål: En tolk/advokat beregner god tid gjennom sikkerhetskontrollen i tinghuset eller tar en tidlig trikk slik at han/hun er i tinghuset kl. 0845. Skal tiden fra advokaten/tolken ankommer rettslokalet og til rettsmøtet starter medregnes som reisetid?

Svar: Nei. Ventetiden etter ankomst reisemålet er "annet fravær", jf. kommentaren til salærforskriften § 8 første ledd første punktum. Slikt fravær *kan* honoreres. I så fall må samlet reise- og ventetid overstige 30 minutter hver vei for å gi krav på salær. Oslo tingrett fører en restriktiv praksis.

6.1.2 Forlengelse av rettsmøtet for å besvare spørsmål fra skoleklasser

Spørsmål: Forsvarer blir igjen etter rettsmøtet for å svare på spørsmål fra skoleklasser - ofte på rettens oppfordring. Har forsvarer krav på honorar for det?

Svar: Ja. Arbeidet omfattes ikke av oppnevningen og honoreres derfor ved siden av arbeidet med saken. Arbeidet honoreres etter medgått tid, jf. salærforskriften § 1.

6.1.3 Godtgjørelse til salærberettiget som utnytter reise- eller ventetiden til inntektsgivende arbeid

Spørsmål: Kan den salærberettigede kreve *både* fraværsgodtgjørelse med halv sats i tillegg til full sats hvis vedkommende arbeider under reisen?

Svar: Nei. Dersom arbeidet honoreres etter medgått tid og vedkommende ikke arbeider under reisen, kan han kun kreve halv sats etter salærforskriften § 8 annet ledd.

Dersom vedkommende arbeider under reisen, kan han kreve full sats for dette arbeidet, men ikke fraværsgodtgjørelse i tillegg. Spørsmålet er behandlet i Justisdepartementets høringsnotat av 25. mai 2016 om Forslag til endring i salærforskriften.

Dersom arbeidet honoreres etter stykkprisen og vedkommende arbeider under reisen, inngår arbeidet i stykkprisen. Det kan ikke kreves fraværsgodtgjørelse i tillegg.

6.1.4 Honorering for ventetid mellom hovedforhandling og domsavsigelse

Spørsmål: Kan forsvarer kreve godtgjøring for ventetid mellom hovedforhandling og domsavsigelse hvor domsavsigelse finner sted samme dag?

Svar: Nei, jf. salærforskriften § 3 fjerde ledd.

7 Utgifter

7.1 Dekning av reiseutgifter ved hjemmekontor

Spørsmål: En advokat har kontor på C.J. Hambros plass. I perioder har hun hjemmekontor, og kjører bil til tinghuset. Har hun krav på fraværsgodtgjørelse og dekning av reiseutgifter de gangene hun reiser fra hjemmekontoret?

Svar: Reisen må beregnes med utgangspunkt i det som er rimeligst for det offentlige, jf. salærforskriften § 8, jf. Statens reiseregulativ og LB-2008-72160 hvor dette forutsettes. I dette tilfelle vil advokaten ikke ha krav på reisefravær.

7.2 Bruk av drosje ved fengselsbesøk

Spørsmål: En advokat som skal besøke klient som sitter i varetekt i et fengsel i Oslo-område bruker drosje fra sitt kontor til fengselet. Kan han kreve dette dekket?

Svar: Utgifter til reise ved slike besøk godtgjøres etter reglene i statens reiseregulativ, jf salærforskriften § 8 femte ledd. Det følger av pkt 9.2.3 § 3 at reisen skal foretas - etter en totalvurdering – på den for staten

hurtigste og billigste måte. I pkt 9.2.5 § 5 heter det at det som hovedregel skal innhentes forhåndssamtykke, dersom f.eks. drosje skal brukes. Det er ikke vanlig praksis i Oslo tingrett å be om forhåndssamtykke.

Drosje kan være det rimeligste alternativ for staten samlet sett, dersom det kan gjør at advokaten ikke tilstås salær for reisefravær etter salærforskriften § 8. Dersom det er tale om fengselsbesøk til Bredtvedt eller Ila, vil drosje/egen bil gjerne være det hurtigste og rimeligste alternativ for staten.

Dersom advokaten har med seg mange dokumenter, kan det være et argument for å honorere bruk av drosje.

7.3 Skriftlig oversettelse av dommer

Spørsmål: I hvilke tilfeller skal en dom oversettes skriftlig? Hvilken godtgjørelse skal tolken i så fall ha?

Svar: Det rettslige utgangspunktet er at dommer ikke behøver oversettes skriftlig dersom det anses ubetenkelig med muntlig oversetting ved forkyning, jf. påtaleinstruksen § 2-8 og HR-2001-23.

Oslo tingretts praksis er at forsvarer/bistandsadvokat må søke om å få dekket utgiften før arbeidet igangsettes. Oslo tingrett har en restriktiv praksis for innvilgelse.

Salærforskriften gjelder ikke for translatøroppdrag, jf. salærforskriften § 1 annet ledd. Skriftlig oversettelse av dommer er å anse som et translatøroppdrag. Noricom Tolke- og Translatørtjeneste opplyser at det ikke er vanlig med godtgjøring etter medgått tid for slike oppdrag. Det vanlige er at det avtales ord- eller timepris. Ordprisen vil variere fra språk til språk noe som har sammenheng med vanskelighetsgraden på det språk det skal oversettes til og tilgjengeligheten på translatører. Ordprisen vil normalt ligge på mellom kr 1 og kr 1,50 for tolker (uten kontorutgifter) som påtar seg slike oppdrag. Timeprisen, som OPD benytter, er pr. 1.1.2017 slik:

Tolking alle kategorier tolker: 816,- pr. time

Oversettelse statsautorisert: 680,- pr. side

Oversettelse øvrige translatører: 572,- pr. side

7.4 Utgifter ved bruk av egen bil og el-bil

Spørsmål: Dekker retten bruk av egen bil til f.eks. fengselsbesøk?

Svar: Ja. Retten dekker kjøregodtgjørelse ved bruk av privat bil ved tjenestereiser. Det gjelder egen sats for el-bil, som er kr. 4,20.

Spørsmål: Har advokat/tolk krav på forlenget reisefravær for å lade el-bilen ved f.eks. fengselsbesøk?

Svar: Nei. Rekkevidden for el-bil vil normalt være tilstrekkelig til å nå frem uten ekstra lading. Ved returen må retten kunne legge til grunn at el-bilen lades mens fengselsbesøket gjennomføres.

Dersom bilens rekkevidde ikke er lang nok, må reisetiden vurderes i lys av reiseregulativets prinsipp om at reisen skal foretas på hurtigste og rimeligste måte for staten. Det er naturlig å sammenligne reisetiden med alternativ transport – enten vanlig bil eller tog.

Se her Borgarting lagmannsretts kjennelse av 22.12.2014 (14-189873ASK). Tolken hadde krevd ekstra reisefravær t/r Trandum for å lade el-bilen. I avgjørelsen heter det:

Hvilket tidsbruk som kan anses rimelig og nødvendig må avgjøres etter et konkret skjønn i den enkelte sak, jf. Justisdepartementets kommentarer til forskriften pkt. 7.3.

Tingretten har lagt til grunn et reisefravær på 45 minutter hver vei, at rekkevidden til el-bilen i alle fall overstiger 55 kilometer som er aktuelle reisevei i dette tilfellet, og at det derfor ikke er sannsynliggjort at det er nødvendig å lade underveis. Det er videre forutsatt at ankende part lader el-bilen mens han er på Trandum, slik at lading heller ikke er nødvendig ved hjemreisen.

Lagmannsretten kan ikke se at tingrettens skjønn er åpenbart uforsvarlig eller urimelig.

7.5 Utgifter til kopiering og utskrift av elektroniske dokumenter

Spørsmål: Har advokaten krav på dekning av utgifter til kopiering av straffesaksdokumentene?

Svar: Den ordinære salærsatsen er ment å dekke utgifter til kontorhold, herunder kostnader til kopiering, utskrift og kontormateriell, jf. salærforskriften § 2 med kommentar. Dersom utgiftene blir uforholdsmessig store, kan det kreves dekkes i medhold av salærforskriften § 5 siste ledd. I JDs kommentar til § 5 heter det:

Utlegget godtgjøres kun i den utstrekning den salærfastsettende myndighet finner at det har vært nødvendig for utførelsen av oppdraget.

Det presiseres at utgifter til kontorhold og selvpensjonering ikke er å anse som utlegg. Slike utgifter omfattes av den ordinære salærsats, se nærmere kommentarene til § 2. Helt ekstraordinære utgifter kan imidlertid dekkes dersom det finnes rimelig grunn til det. Søknad om dette må særskilt begrunnes. Dersom kopieringsutgifter anses som ekstraordinære, godtgjøres hver kopi med kr 1,-. Det vil f.eks. anses som ekstraordinært dersom politiet i straffesaker overlater til forsvaren å forestå nødvendig kopiering av dokumenter i saken, jf. [påtaleinstruksen § 25-5](#). Også kopiering av dokumenter til ankeutdrag dekkes med kr 1 pr. kopi. Tid som er medgått til selve kopieringen omfattes av utgifter til vanlig kontorhold og dekkes ikke særskilt.

Justisdepartementets kommentarer uttaler generelt at det anses som ekstraordinært utlegg dersom politiet i straffesaker overlater til forsvaren å forestå nødvendig kopiering av dokumenter i saken.

Det er viktig for forsvarers og bistandsadvokats utførelse av sitt oppdrag at de har tilgang til samtlige straffesaksdokumenter i saken. Dersom de ikke får en kopi fra politiet, er det derfor naturlig at utgifter med å kopiere dokumentene erstattes, slik departementets kommentarer legger opp til.

Saken stiller seg imidlertid annerledes når politiet utleverer dokumentene i et digitalt brukervennlig pdf-format, slik praksis nå er. Filen vil være OCR-behandlet, slik at dokumentene er søkbare, redigerbare, har bokmerkefunksjon og er enkel å navigere i. Og aktørene kan markere og notere i de digitale dokumentene, på samme måte som i papirutskrifter. Når dokumentene utleveres på denne måten, har forsvarer og bistandsadvokat etter rettens syn fått den nødvendige tilgang på dokumentene for at de kan utføre sitt oppdrag på en forsvarlig og tilfredsstillende måte.

Hvordan forsvarer og bistandsadvokat foretrekker å arbeide med straffesaksdokumenter, digitalt eller i papirversjon, er i utgangspunktet opp til den enkelte. Men det betyr ikke at den som foretrekker å arbeide papirbasert kan belaste staten utgifter med å skrive ut dokumentene.

Retten mener regelverket må praktiseres i lys av den digitale utviklingen som har skjedd de senere årene, og der også forsvarere og bistandsadvokater i stadig større grad forutsettes å arbeide digitalt med straffesaker. Denne utviklingen må også få betydning for rettens vurdering av hvilke utlegg som har vært nødvendige for utførelsen av oppdraget. Advokater forventes å kunne gi sine klienter tilgang til saksdokumentene digitalt ved gjennomgang på kontoret.

Oppsummert: Retten dekker som hovedregel ikke utgifter til papirutskrift av dokumentene, der disse er mottatt elektronisk.

8 Diett

Spørsmål: Har tolker og advokater krav på diett?

Svar: Reglene om diett finnes i Statens særavtale for reiser (reiseregulativet) § 9. Reiser over 15 km én vei og som varer utover 6 timer, gir rett til diett etter nærmere satser. Unntak gjelder de som har "mobilt arbeidssted". Diett godtgjøres når det ikke er mulig/hensiktsmessig, med bakgrunn i oppdragets karakter, å innta måltidet på eget arbeidssted. Regelverket omfatter både tolker og advokater.

Advokater med kontor i Oslo kommer ikke inn under reglene om 15 km reisevei når de er møter i Oslo tingrett. Dersom de er på fengselsbesøk vil de ha krav på diett, dersom de er på reise utover 6 timer.

Tolker med oppdrag i Oslo tingrett vil ha krav på diett dersom de har mer enn 15 km reisevei og samlet fravær er mer enn 6 timer. Det samme gjelder fengselsbesøk.

Det er avklart at tolker pr. definisjon ikke har "mobilt arbeidssted", jf. LB-2017-132739.

9 Tolk

9.1 Forberedelser for tolken

Spørsmål: Har tolken krav på godtgjørelse for forarbeid?

Svar: Det er adgang til å honorere forberedende arbeid, jf. LB-2009-3551, men at det beror på en konkret vurdering av sakens karakter om det er nødvendig for tolken å sette seg inn i hva saken gjelder for å kunne utføre sitt verv som tolk på en forsvarlig måte.

Oslo tingretts praksis er restriktiv.

9.2 Tolkebistand ved legebesøk i fengselet

Spørsmål: En tolk har bistått under legebesøk i fengselet. Kan regningen sendes til retten?

Svar: Retten skal kun honorere regninger fra rettsoppnevnte tolker eller tolkeregninger som utgjør en utgift for oppnevnte advokater (for eksempel ved forsvarers besøk i fengselet). Regningen skal derfor ikke honoreres av retten.

10 Advokatassistenters arbeid

Spørsmål: Kan oppnevnt forsvarer la en advokatassistent/-sekretær gjøre juridisk arbeid for seg, og kreve det dekket av retten, men til en lavere timesats?

Svar: Advokatsekretær eller annet kontorpersoneell omfattes ikke av de som kan kreve dekning etter salærforskrift § 1. Utgifter til deres arbeid (lønn) er en driftsutgift, som advokaten som arbeidsgiver må dekke.

Salærgruppen mener salærforskriften ikke bør fravikes. Selv om det kan bli rimeligere for staten at arbeidet overlates til kontorpersoneell til lavere timesats, mener vi at slike økonomiske hensyn ikke kan veie tyngst. Det er prinsipielt betenkelig å overlate juridisk arbeid til andre enn advokaten/hans fullmektig. Det kan føre til en uheldig praksis, der mer og mer overlates til assistenten.